

PM – Kompletterande inventering av skyddsklassade arter, nyttillkomna prioriterade arter samt grod- och kräldjur, inom detaljplanområde för bostadsbebyggelse, Grindstugan, Botkyrka kommun

Nils Otto Nilsson*

2023-06-08, reviderad 2023-10-12

Bakgrund

Fastighetsägaren Snäckstavik AB, genom Forreal AB och Synk Arkitektur AB vill genomföra en ny detaljplaneprocess för bostadsbebyggelse vid Grindstugan, Botkyrka kommun, sedan en tidigare detaljplan upphävts. Sedan skogsavverkning efter anmälan skett i området har förutsättningarna för den tidigare genomförda artskyddsutredningen ändrats och tidigare inventeringar i området behöver också revideras helt eller i vissa fall kompletteras¹⁻³. Det aktuella uppdraget är en komplettering som framför allt undersöker om rapporterade skyddsklassade arter, nyligen noterade prioriterade arter eller fridlysta grod- och kräldjur förekommer i området. Undersökningen genomfördes den 25–26 april 2023.

Skyddsklassade arter

Ett utdrag från ArtDatabanken kring skyddsklassade arter med fynd vars koordinater med felmarginal ligger inom detaljplanområdet användes som utgångspunkt för att utesluta eller bekräfta förekomst i området. Särskilt fokus lades först på att studera om redovisade koordinater med felmarginal rimligen kan avse fynd inom området eller om motsvarande arter med största sannolikhet endast noterats i angränsande områden. Projektområdet ligger i sprickdalsterräng där flera dalgångar ligger nära varandra mellan höga, karga bergshöjder. Söder om området ligger Snäckviken i Kaggfjärden och innanför denna har en våtmark, Snäckstaviks våtmark, restaurerats, bl a för att skapa en bra lekmiljö åt gädda och som rast- och häckningslokal för fåglar. Då många av fynden av de skyddsklassade arterna angetts med mycket stor felmarginal, upp till ± 5 km, finns det därför gott om närliggande områden där arterna kan förekomma, snarare än vid Grindstugan.

Projektområdet ligger mellan N-S-koordinaterna 6557454 och 6556923, samt mellan V-O-koordinaterna 658942 och 659265 (SWEREF 99) Av 35 skyddsklassade arter, vars koordinater \pm noggrannhet åtminstone tangerar projektområdet, tillhör 34 arter skyddskategori 3 och en art skyddskategori 4. En uteslutning av att vissa av dessa arter skulle kunna förekomma inom projektområdet gjordes på basis av årtalet då fynden gjorts, avståndet från mittkoordinaten till området och med hur stor noggrannhet koordinaten angetts. Det bedömdes t ex inte att en art med *ett* fynd från år 1900 av *okänd insamlare* på en koordinat 400 m från projektområdet, angivet med noggrannheten ± 11 km och med sitt naturliga habitat ”åker” rimligen inte bör tas hänsyn till för projektområdet. Flera av arterna, med fyndkoordinaters noggrannhet på ± 5 km, kan också uteslutas eftersom fynd av samma art (som rimligen avser samma fynd) även angivits av någon annan observatör med noggrannare koordinatangivelse som inte ens tangerar projektområdet. Vidare kan vissa arter uteslutas då deras naturliga habitat knappast går att återfinna inom projektområdet (t ex ”våtmark”), eller då en kommentar till fyndet direkt indikerar en fyndplats utanför området (t ex ”vid kyrkan”, ”Kagghamra S”, ”Snäckstavik våtmark” osv). Efter uteslutning visar det sig att *ingen* skyddsklassad art som hittills publicerats på artportalen rimligen kan avse dalgången med det aktuella projektområdet.

Nya fynd av prioriterade arter

Sedan de första inventeringarna gjordes har nya fynduppgifter för prioriterade arter tillkommit i artportalen vars koordinater med felmarginal ligger inom projektområdet. Ett nytt utdrag från artportalen gjordes därför 2023-06-01⁴. Framför allt har två prioriterade rödlistade arter rapporterats som inte finns med i fågelinventeringen från 2021², nämligen mindre hackspett^{NT} och entita^{NT}. Båda fågelarterna har inrapporterats från den 2 april 2023 från ”Snäckstaviks våtmark P-plats”. Lokalen ligger vid uppfarten till vägen Skinnareviksdalen som löper genom projektområdet. Det bör emellertid påpekas att denna plats utgör en utmärkt observationsplats för fåglar vid Snäckstaviks våtmark (och där det även finns en informationsskylt om fågelområdet). Flera andra fynduppgifter med snäv noggrannhet från samma plats, tidpunkt och observatör tycks avse observationer vid själva våtmarken (t ex tofsvipa). Oavsett var fåglarna exakt observerats eftersöktes både mindre hackspett^{NT} och entita^{NT} under den efterföljande inventeringen i hela projektområdet, från tidig morgon t o m förmiddag den 26 april 2023.

Inga observationer gjordes av mindre hackspett^{NT} i projektområdet men däremot besöktes även habitatet kring Snäckstaviks våtmark. Omedelbart sydost om våtmarken finns mycket lämpliga häckningsbiotoper för mindre hackspett^{NT} medan det helt saknas sådana inom projektområdet (Fig. 1). Det finns även många tidigare observationer av mindre hackspett^{NT} vid ”Snäckstavik våtmark” (eller ”Gösodlingen, Snäckstavik”) varför det måste anses vara högst troligt att mindre hackspett häckar i området omedelbart sydost om Snäckstaviks våtmark. Efter samtal med Ulf Modin, en flitig fågelskådare och rapportör från området, har mindre hackspett ibland setts tillfälligt i anslutning till projektområdet för födosök. Mindre hackspett använder därför på sin höjd projektområdet sporadiskt för födosök.

Under inventeringen den 26 april 2023 noterades entita^{NT} med spel/sång från två platser alldeles öster om projektområdet, ungefär på koordinater 6556977/659191 resp. 6557201/659245 (SWEREF99). Det är dock osannolikt att revir av entita^{NT} finns inom projektområdet eftersom dess huvudsakliga häckningsbiotop är ogallrade lövskogar och eftersom observationerna ligger öster om projektområdet där det finns mer lämpliga häckningsbiotoper.

Fig. 1. Alsumpskog SV om Snäckstavik våtmark. En utmärkt häckningsbiotop för mindre hackspett^{NT} som regelbundet observeras i området.

Fridlysta grod- och kräldjur

För att utreda förekomsten av ytterligare prioriterade arter och hur dessa i sådana fall skulle kunna påverka den planerade exploateringen, genomfördes även en översiktlig inventering av grod- och kräldjur, som alla är fridlysta och där vissa arter är prioriterade enl. artskyddsförordningen⁵. Det enda tidigare rapporterade fyndet av kräldjur från platsen är vanlig snok alldeles norr om projektområdet. Inventeringen genomfördes från eftermiddagen den 25 april 2023 till en bit in på natten den 26 april 2023 när eftersök med pannlampa underlättade observationer nere i vattnet. Det bör kommenteras att skogsavverkning pågick under inventeringen och att flera av de potentiella grodvatten som kan ha funnits på platsen tidigare kan ha påverkats samtidigt som framtida vatten kan ha tillkommit i de grova hjulspåren efter avverkningsmaskinerna (Fig. 2).

De platser där framför allt groddjur eftersöktes framgår av kartan i Fig. 3. Stillastående, permanenta småvatten är ganska sällsynt i området och är koncentrerade till de diken som löper längs de flacka delarna av vägen Skinnareviksdalen, de surdråg och det alkärr som i den tidigare naturvärdesinventeringen 2018 utpekats som naturvärdesobjekt med visst naturvärde eller i något fall med påtagligt naturvärde⁶. Inventeringen skedde vid en relevant tidpunkt under groddjurens lekperiod.

Inga grod- eller kräldjur sågs eller hördes vid inventeringstillfället. Även om inventeringen får ses som översiktlig kan det konstateras att området inte uppenbart hyser några viktigare grod- eller kräldjurshabitat, möjligtvis med undantag av de mest perifera delarna av projektområdet, längs bergssidorna, där en del stenrösen förekommer. Fynd av kräldjur på dessa platser kräver antingen att en mer genomgripande inventering görs längs bergssidorna eller att tillfälligheter gör att kräldjur kan observeras under uppprepade besök på platsen.

Fig. 2. Skogsavverkningen i projektområdet har troligen påverkat var tidigare grodvatten kan ha funnits och eventuellt skapat nya i hjulspåren efter skördarna.

Sammanfattning

En översiktlig utredning och kompletterande inventering av skyddsklassade arter, nyligen observerade prioriterade arter och fridlysta grod- och kräldjur genomfördes inom detaljplanområdet för bostadsbyggnad vid Grindstugan, Botkyrka kommun, den 25–26 april 2023. Den begränsade undersökningen visar inga tecken på att det förekommer några skyddsklassade arter inom området samt att nyrapporterade fynd av den prioriterade arten mindre hackspett^{NT} på sin höjd indikerar att arten sporadiskt födosöker i området. Ett rapporterat fynd av en annan prioriterad art, entita^{NT}, kan möjligen avse området närmast Snäckstaviks våtmark P-plats och egna observationer av arten gjordes omedelbart öster om detaljplanområdet. Det får anses osannolikt att entita^{NT} har revir i projektområdet eftersom det finns lämpligare häckningsrevir i tätare lövskog österut.

Vidare bedöms inte området hysa lekvattnen för groddjur eller viktiga kräldjurshabitat, möjligen med undantag av de mest perifera delarna av detaljplanområdet. I stenrösen nära dalgångens bergssidor skulle fridlysta kräldjur som skogsödlå, kopparödlå, snok och huggorm kunna förekomma. Deras eventuella förekomst torde dock inte påverkas av detaljplanen eftersom föreslagen exploatering ligger nedanför bergssidorna och stenrösen.

Det är även möjligt att groddjur av de allmänna arterna vanlig padda, vanlig groda, åkergroda eller mindre vattensalamander kan förekomma sporadiskt på platsen, i enstaka exemplar och utanför lekperioden. Det har emellertid inte framkommit någonting under denna inventering som tyder på en sådan förekomst.

Förutom de arter som redan bedömts i artskyddsutredningen¹, bedöms inga ytterligare prioriterade arter, som skulle kunna utlösa förbud i artskyddsförordningen, förekomma inom detaljplanområdet. Förutsättningarna för artskyddsutredningen har emellertid förändrats genom skogsavverkningen i området och behöver därför förnyas. Det är knappast troligt att nya prioriterade arter tillkommit genom avverkningen, snarare torde flera av de redan utredda arterna ha försvunnit.

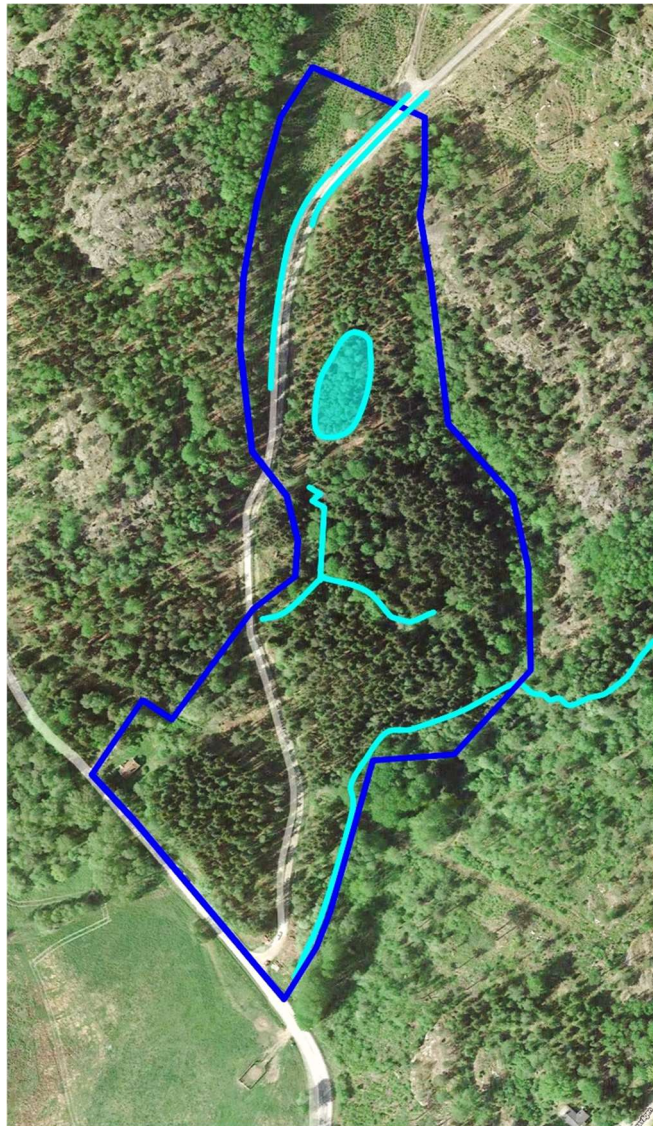

Fig. 3. Flygfoto över projektområdet (mörkblått) och markering av de vatten där groddjur särskilt eftersöktes (ljusblått). Längst i NV finns vägdiken längs skogsvägens horisontella delar. I skogens mitt ligger ett alkärr (överst) och ett tredelat surdråg (nederst) som redan under naturvärdesinventeringen 2018⁵ markerades som naturvärdesobjekt. Längst i SO löper en bäck med snabbt rinnande vatten vilket sällan medger några grodhabitat. Observera att skogsavverkningens förändring av topografin inte framgår av flygfotot.

Referenser

1. Nilsson NO. 2021a. *Artskyddsutredning för detaljplanering av bostadsbebyggelse, Grindstugan, Botkyrka kommun*. Ekoscandica Naturguide AB genom Forreal AB och Synk Arkitektur AB, på uppdrag av Snäckstavik AB.
2. Nilsson NO. 2021b. *Inventering av fåglar inom detaljplanområde för bostadsbebyggelse, Grindstugan, Botkyrka kommun*. Ekoscandica Naturguide AB genom Forreal AB och Synk Arkitektur AB, på uppdrag av Snäckstavik AB.
3. Nilsson NO. 2021c. *Inventering av fladdermöss vid detaljplanområde för bostadsbebyggelse, Grindstugan, Botkyrka kommun*. Ekoscandica Naturguide AB genom Forreal AB och Synk Arkitektur AB, på uppdrag av Snäckstavik AB.
4. Artportalen. 2023. *Rapportsystem för växter, djur och svampar*. Fyndutdrag ur www.artportalen.se [hämtat 2023-06-01]. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.
5. Svensk författningssamling 2007:845. *Artskyddsförordningen*. Miljödepartementet, Stockholm.
6. Enetjärn natur AB. 2018. *Inventering och bedömning av naturvärde: Grindstugan - Detaljplaneområde i Botkyrka kommun*. Enetjärn natur AB, Umeå.

